

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI
KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre	66 L.
Fél évre	35 L.
Negyed évre	18 L.
Egy szám ára	1.50 L.

Felelős szerkesztő:

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő:

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

Erdély jeles szülöttjei.

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR.

Londonban most ünnepli százestendős fennállását az „Angol Királyi Ázsiai Társaság“. Ez a társaság két esztendővel követte a hasonló francia és közel negyedszázaddal előzte meg a német társaság alapítását. Feladata és célja mindeniknek az akkor még nagyrészen ismeretlen Ázsia belsejének felkeresése s az azt borító ismeretlenségbe a tudomány fáklyájával bevilágítani. Kétségtelen, hogy ebben a tekintetben az angol társaság fáradozását kísérte legtöbb siker. De az is bizonyos, hogy ennek kebelében aránylag sok (összesen négy) magyar ember szerzett hervadhatatlan érdemeket. A legelső volt *Uri János*, aki már a társaság megalapítása előtt javában dolgozott; sorban követte a közülünk való, közszékely származású *Körösi Csoma Sándor*; mintegy félszázaddal ezelőtt élte virágját *Vámbéry Armin* és még most is munkálkodik *Stein Aurél*,

ki az indiai iskolák főigazgatója. Bizonyos, hogy eredményekben az utóbbinak munkája a leggazdagabb, mert hiszen aránylag előkészített talajon mozog. De az sem kétséges, hogy a legnagyobb érdem a *Körösi Csoma Sándoré*, mert ő a szó szoros értelmében uttörő volt, aki a tökéletesen ismeretlennek vágott neki és olyan szegényes anyagi felszereléssel, amilyen-nel csak igénytelen magyar tudósok mernek nagy feladatokat vállalni.

Az egyszerű székely sorban született világhírű tudós neve sokszor fog felhangzani az ünnepségek során. Az egész világ legelső tudósai fogják meghajtani emlékezete előtt a hódolat lobogóját. Illik, hogy mi is számon tartsuk a közülünk kiszakadt, vérünk-ből való vér sorsát,

édes büszkeséggel a multa és biztató reménységgel a jövőre nézve.

Körösi Csoma Sándor 1820 tavaszán indult

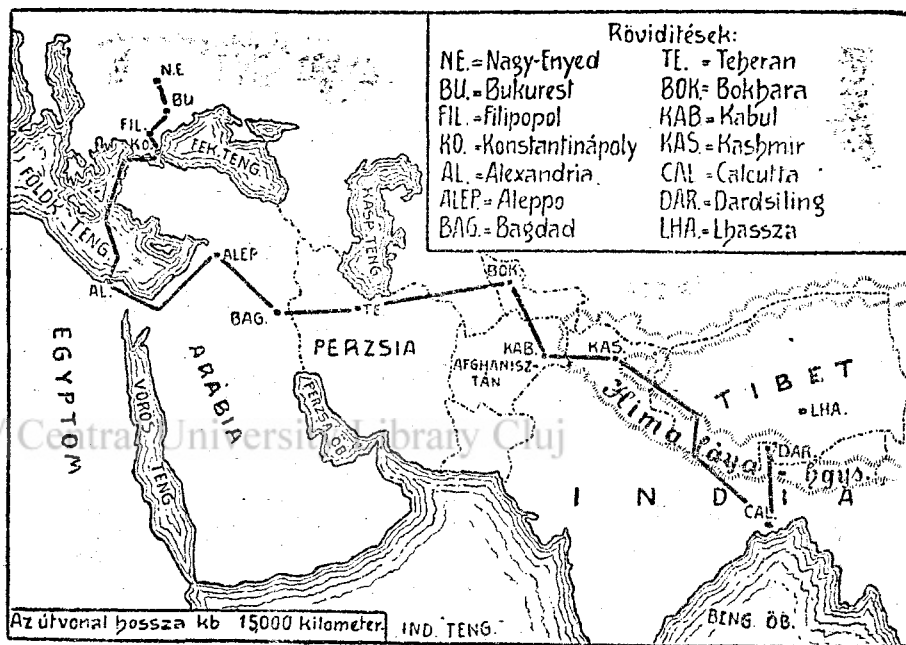
végtelen útjára az enyedi kollégiumból. Nem volt ünnepélyes utrabocsátás. Egyedül tanártársa és barátja Hegedüs Sámuel kísérte el a város végéig és nézett utána hosszasan, míg alakja eltűnt a Marossal párhuzamosan futó országúton. Az akkor 33-ik évében levő vándor, vidám kedvvel, édes reménykedéssel haladt, mintha csak valamelyik szomszéd faluba menne, rövid látogatóba. Utifelszerelése, fegyvere egy sétatálcáca; a többi szívében-lelkében van: alapos tudományos felkészültség, erős elhatározás, becsületesség akarás s az évek óta gyakorolt, mindennek elviselésére edzett, ruganyos test.

Bölcsőjét Egerpatakon, a Sepsiszékbén ringatták közszékelyszülői. Mikor nagybácska lett, bekerült az enyedi kollégiumba s mire itt minden megtanulhatót elsajátított, készen volt azzal a megmászhatatlan tervével is, hogy felkeresi a magyar őshazát. 1815-ben Göttingába ment tehát, hogy ott keleti nyelveket tanuljon; majd közel egy esztendő Zágrábban töltött, hogy legalább egy szláv nyelvet elsajátítson. Ugy tervezte u. i., hogy útját Oroszországon át veszi, amerre őseink bejöttek és nyomról-nyomra halad az őshazáig. Közben azonban megtudta, hogy őseinkről a középkori arab írók gyakran megemlékeznek s ezért úgy határozott, hogy az arab műveltség főhelyeit keresi fel.

Románián és Bulgárián át előbb Konstantinápolyba ment tehát. Onnan lekerült — valószínűleg hajón — Alexandriába, a híres egyiptomi központba. Innen Palesztinán keresztül Aleppoba jutott, majd Bagdadba. Részleteket nem tudunk útjáról, csak annyi bizonyos, hogy irtózatoss fáradalmak és nélkülözések közt kellett azt megtennie, mert hiszen pénze nem volt. Mindössze Kenderessy Mihály erdélyi főkoronásné tanácsostól kapott évi 100 forint támogatást, ami bizony akkor is kevés pénz volt ilyen hatalmas vállalkozáshoz. Erős akaratát azonban megjutalmazta az Isten. Az év végén már Teheránból ir enyedi patrouusainak röviden, de bizakodással teljesen; arra számított, hogy esztendőre már örvendetes eredményekről adhat számot.

Nagyot csalódott. Teheránban néhány tibeti

szót hallott s ezeknek magyaros hangzása arra csábította, hogy a világtól mai napig meglehetősen elzárt Tibetet keresse fel. Tavasz nyíltával — be sem várva a hazuról jelzett utisegélyt — nekivágott az utnak. Örmény kereskedőnek öltözve Bokharába, majd Kabulba ment, hova ujesztendő táján érkezett. Itt francia kutatókkal került össze és velük járta be India északi felének helységeit, hol száz esztendő múlva a szintén magyar származású Stein Aurél működik. Miután a tibeti nyelvet meglehetősen megtanulta, nekivágott Tibetnek, bejárja a Himalája völgyeit, majd kolostorokba vonulva, a tibeti

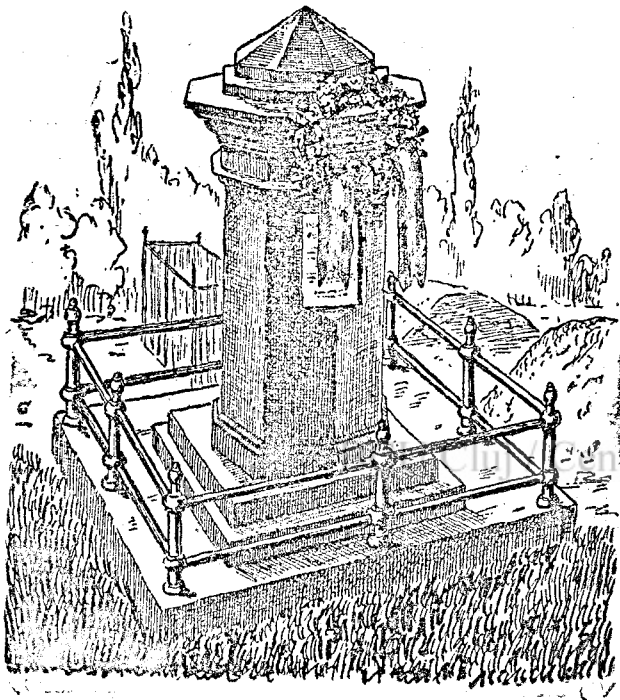

Kőrösi Csoma Sándor utja Ázsiába.

nyelvtan és szótár megírásával tölt éveket. Elképzelhetetlen nélkülözések közt dolgozik azzal a meggyőződéssel, hogy őseink nyomának megtalálásához nélkülözhetetlen a tibeti nyelv pontos ismerete. Mikor munkájával elkészült, Kalkuttába ment, hogy szakemberekkel értekezzen. Ott kitörő lelkesedéssel fogadták. Az angol „Ázsiai Társaság“ tagjává választotta és vállalta a tibeti nyelvtan és szótár nyomtatásban való kiadását. Amíg az elkészül, megbízták a társaság könyvtárának vezetésével és a tibeti nyelvű írásainak rendezésével. Elvállalta, mert némi fizetés járt érte, neki pedig a megéléshez pénzre volt szüksége.

Eközben érte életének legnagyobb csalódása; rájött, hogy a tibeti nyelvnek semmi köze a magyarhoz és az a közel tíz esztendő, melyet ő ennek megtanulására fordított, egy lépéssel sem viszi őt közelebb céljához. Ez a felfedezés valósággal beteggé tette. De felgyógyulva, is-

mét neki fogott a készülődésnek. Az 1836. év tavaszán, Enyedről való elindulása 17-ik évfordulóján, 50 esztendő korában, már ismét a Himalájában van s készül a Lhasszától északkeletre lakó *dzsungár* nevű néphez, kikről azt hitte, hogy az ősmagyarok ottmaradt leszármazói. De csak Dárdzsilingbe jutott el; megérkezte után két hétre lázba esett és 1841 április 11-én, reggel 5 óraker, 57 éves és egy hetes korában meghalt. Sirja fölé az Ázsiai Társaság emlékoszlopot állított, a háromszéki Csoma-

A dardzsilingi emlékoszlop.

kőrös község pedig, melyhez Egerpatak tartozik, 1910-ben márványszobrot emelt világhírű szülőltje emlékezetére.

Említettük, hogy nevét a világ legnagyobb tudósai közé sorolják és emlékét osztatlan tisztelet veszi körül. Az is kitűnik az elmondottakból, hogy erre fáradhatatlan munkásságával, törhetetlen akarásával alaposan reászolgált. Kivált az angolok részéről megnyilatkozó elismerés természetesen, mert hiszen munkássága az ő politikai és gazdasági céljainak tett megbecsülhetetlen szolgálatot.

De mi ne végezzünk még érdemeivel. Hiszen végrendeletében olyan nagy és nemesalkú embernek bizonyult, hogy ebben is pártitkitja.

Irodalmi hagyatékát az indiai angol kormányának hagyta, mert hiszen azt érdekelte elsősorban s az utóbbi években az támogatta.

De örökölt tőle 200 aranyat a Magyar Tudományos Akadémia, 450 aranyat az enyedi kollégium Kenderessy—Csoma-alapítványra és 100 aranyat a kézdivásárhelyi katonai nevelőintézet. De hát honnan?! Hiszen hazuról szegényen indult el és egész útján mindig nélkülözött?! Igaz és mégis úgy van; az ő esetében igazán bebizonyosodik, hogy nem szegény az, aki kevéssel beéri s abból még félre is tesz.

Az 1830. évi országgyűlésről 200, ugyanakkor Enyedről 450 aranyat küldtek pártfogói. Szépen megköszönte a pénzeket és félretette, hogy majd hazatérőben értékes könyveket és más tudományos értékű tárgyakat hoz értük. Halála után ezt a 200 aranyat kapta vissza az Akadémia, az enyedi alapítvánnyal pedig első pártfogója nevét örököltette meg hálából. De az angolok sem panaszkodhattak, hogy kihasználja őket. Kalkuttában az Ázsiai Társaságnál nem volt valami nagy fizetése. A kéziratok feldolgozásáért tehát külön akartak fizetni neki. Nem fogadta el. Azt mondta: nem fogadhat el fizetést a munkáért, mely neki olyan élvezetes, hogy ha tehetné, még ő fizetne érte. Egyszer az angol kormány kedveskedett neki 500 arannyal; azt is visszautasította. Deponálták számára, de sohasem nyult hozzá.

Különben zárkozott, csupán nagy céljára törekvő, egyszerű, igénytelen ember maradt mindvégig. Legfeljebb ruházata keltett feltűnést eleinte, mert ott is magyar nadrágot viselt az angol ruhához. Hamar megszokták azonban, s fedhetetlen jelleme miatt általánosan becsülték.

Nekünk örök büszkeségünk lehet, hogy egyszerű székely fiú ilyen pályát futott meg a tudomány, a becsület és a férfias szilárdság mezején, s emlékét száz esztendő múltán az egész világ leghivatottabb nagyjai magasztalják. S amikor szomorú sorsunkban gyakran kell szemrehányásokat hallanunk, államférfiaink, hadvezéreink és a nyugati műveltség védelmében elesett névtelen hőseink mellett, méltó önérzettel hivatkozhatunk azokra a véreinkre, akik a tudomány zajtalan mezején áldoztak az egész emberiség haladásáért, munkát és életet; nemes munkát, önzetlenül, szívesen. Tehát a legnagyobb értéket.

Kőrösi Csoma Sándor csak egy volt, de az ő példája sokakat lelkesített és kicsiny nemzetünknek számtalan tagja szerzett becsületet a magyar névnek a tudomány mezején. Így volt a múltban, így van a jelenben s bizonyára így lesz a jövőben. Mert ezt követeli a becsület, mely nélkül nem élet az élet!

Dr. Buday Árpád.

A színajai tanácskozás.

Ismeretes már olvasóink előtt, hogy a magyar kormány az ország folyton romló pénzügyi viszonyainak rendezése végett külföldi kölcsönt kíván felvenni. E végből, amint ezt annak idején részletesen jelentettük is, Bethlen magyar miniszterelnök Kállay pénzügyminiszter társaságában ez év tavaszán fölkeresték Angol, Francia és Olaszországot, ahol ismertették Magyarország súlyos pénzügyi helyzetét és előterjesztették a kölcsön engedélyezése iránti kérést. Különösen Angliában és Olaszországban fogadták igen nagy szíveséggel a magyar kormány képviselőit, s hogy ez a szíveség nemcsak külső forma volt, bizonyítja az, hogy a Népszövetség jóvátételi bizottságának ülésén az angol és olasz kiküldöttek azt indítványozták, hogy a bizottság minden feltétel nélkül teljesítse a magyar kormány kérelmét. Ez az indítvány azonban nem nyert többséget, mert azzal szemben a bizottság a francia javaslatot fogadta el. E szerint a magyar kérés teljesítésének egyik feltétele az, hogy a megszavazandó kölcsönből Magyarország jóvátételi kötelezettségeire is teljesíten fizetést, a másik feltétel pedig a kisantant államainak hozzájárulása.

Julius hó végén tartotta a kisantant három állama Romániában, Színajában együttes tanácskozását, amelynek egyik tárgya a magyar kölcsön ügye is volt. A tanácskozáson részt vettek, Románia részéről Duca, Csehország részéről Benes külügyminiszterek és Szerbia részéről Nincsic miniszter. A tanácskozás részletei természetesen nem kerültek nyilvánosságra, annyi azonban mégis kiszivárgott, hogy míg a szerb külügyminiszter határozottan ellene volt a magyar kérés teljesítésének és csak igen szigorú feltételek teljesítése esetén lett volna hajlandó abba beleegyezni, addig román és cseh részről sokkal nagyobb jóindulatot tanúsítottak. Végeredményben az lett a határozat, hogy a kölcsön engedélyezésébe a kisantant államai beleegyeznek, de ellenőrizni fogják, hogy azt Magyarország mire fordítja. Ilyenformán megvan a remény arra, hogy a magyar kölcsön ügye most már rövid idő alatt kedvező elintézését nyer, s így a magyar gazdasági helyzet megszilárdul. Ez egyébként nemcsak Magyarországnak érdeke, hanem az őt környező államoknak is, amelyek a földrajzi helyzetnél fogva szoros gazdasági kapcsolatra vannak utalva Magyarországgal, ezért nem közömbös reájuk nézve, hogy Magyarország gazdasági élete szilárd alapokon nyugszik, vagy pedig őket is érintő folytonos ingadozásnak van kitéve.

Ennek a gazdasági közeledésnek természetszerű következménye a politikai közeledés is, ami ugyancsak érdeke mindenik államnak, mert az élet rendes folyása csak akkor következhetik be, ha úgy gazdasági,

mint egyéb téren is helyreállanak a normális viszonyok.

A megállapított feltételeket Benes külügyminiszter fogja a magyar kormánnyal közölni, aki e végből közelebről Magyarországra utazik.

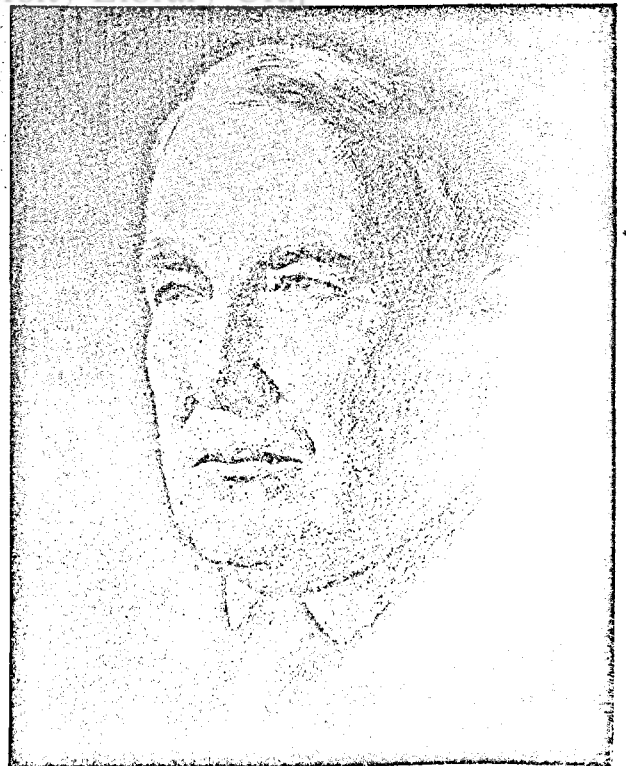
Hír szerint Csehország és Lengyelország viszonyának rendezése is tárgya volt a színajai tanácskozásnak. A két állam között u. i. különösen területi kérdésekben igen mélyreható ellentétek vannak. Lengyelország nem is vett részt a tanácskozáson, bár egy képviselője azok ideje alatt megfordult Színajában. Az ellentétek kiegyenlítése azonban ezúttal nem sikerült.

Maguk a tanácskozások mindössze két napon át tartottak, ami eléggé feltűnő azok után az előzetes híresztelések után, amelyek a tanácskozásoknak nagy jelentőséget tulajdonítottak.

KÜLFÖLD

Meghalt az amerikai köztársaság elnöke.

Amerikai tudósítás szerint az Észak Amerikai Egyesült Államok elnöke: *Warren G. Harding* tüdőgyulladásban meghalt. Alig két éve, hogy elfoglalta ezt a díszes

Harding.

állást mint Wilson utóda, kinek politikájával szemben már a háború alatt is elszánt harcot folytatott. Megválasztása annak bizonyítéka volt, hogy Wilsonnak elgondolásban szép, de a gyakorlat terén megbukott fel-

fogása az amerikai nép előtt is elvesztette jelentőségét. Wilson gondolata az volt, hogy a világ népeit egy közös egységbe kell összefoglalni és ennek az egységnek legfelső szervezete által kell az egyes népek és államok közötti ellentéteket békeséges uton elintézni. Ez a gondolat vitte őt arra, hogy az európai világháboruba beavatkozzon. A békekötés alkalmával azonban elvei közül semmit sem sikerült megvalósítania, annyira, hogy állama el sem fogadta a megkötött békeszerződéseket. Mikor Wilson öt évi megbízatása lejárt, helyébe Hardingot választotta az Egyesült Államok lakossága elnökül, aki újra érvényre emelte Wilsonnal szemben azt a régi amerikai elvet, amely az Egyesült Államokat minden európai bonyodalomtól távol tartja, de nem enged beleszólást Európának semmi amerikai ügyekbe. Pályafutása egyébként teljesen amerikai. Egyszerű újságíróból küzdötte fel magát a világnak erre a z egyik legdiszesebb állására. Halála baleset következménye. Sétahajózáson volt. Ott hajója összeütközött egy torpedórombolóval. Az összeütközés folytán tüdőgyulladást kapott s bár különben erős szervezetű volt szíve nem bírta ki a betegséget. Működésének igen nagy eredménye az, hogy Anglia és Északamerika politikai együttműködését megteremtette.

Németország sorsa.

Németország belső bajai a külpolitikaiaknál hovatovább mind nagyobbakká válnak. A kormány, a hivatalnokai kar és a munkásság a márka elértéktelenedése miatt mind nagyobb és nagyobb nehézségekkel küzd. A drágaság oly elviselhetetlen, a tömegek élelmezése oly mérhetetlen nehézségekbe ütközik és amiatt a zavargások oly mindennapiak, hogy sohse lehet tudni, az egykor oly mintaszerűen virágzó birodalom mely órában roppan össze. A Ruhr-vidéken ehhez járul még a francia katonaság erőszakoskodása, mint sztrájkokozó jelenség. A nyomor és az éhség oly nagy lett, hogy naponként százakra megy emiatt az öngyilkosok száma. Az egyik napon csak Berlinben kilencen lettek öngyilkosok. Felakasztotta többek között egy egyetemi tanár is magát, kinek zsebében csak ezer márkát találtak, amiért bizony ma Berlinben alig egy falat kenyeret lehet kapni.

A horvát forradalmi mozgalmak.

Radicsról, a horvát parasztpárt vezérééről nem régiben az a hír terjedt el, hogy a szerb kormány autonomista mozgalmak szitása miatt letartóztatta és vele együtt fogságba vetette a parasztpárt több vezető egyéniségét is. A hír nem bizonyult valóznak, mert az események inkább azt igazolják, hogy Radics a horvát népnek annyira szemefénye, hogy emiatt a szerb kormány nem mer vele kurtán elbánni. A horvát külön-

válási törekvések pedig az idő haladtával mind erősebbekké és erősebbekké válnak. Eddig maguk a horvátok tiltakoztak a gondolat ellen, hogy ők forradalom útján akarnák önkormányzatukat megvalósítani, inkább azt hirdették, hogy egyszerűen ellenállnak minden szerb hatalmi törekvésnek és ezen az ellenálláson a szerb politikának olyan hajótörést kell szenvednie, mely után a szerbek maguktól térnek arra, hogy a horvátok elnyomásával fölhagyjanak. A szerbeknek ez a kijózanodása azonban sehogysem akar bekövetkezni, és így a horvátok között önmagától érlelődik meg a forradalom gondolata. A horvát parasztpárt közelebbi ülésén Radics így festette le a legujabb helyzetet:

— A belgrádi diktátorok elhallgathatnak engem, de tudják meg, hogy ebben az esetben Horvátországban elkerülhetetlen a forradalom. Nem mondom, hogy a forradalom három nap alatt avagy pedig két hónap múlva fog kitörni. De abban biztos vagyok, elég hatalmas lesz arra, hogy célját elérhesse. A horvát nép le fog számolni a belgrádi kormánnyal és fizetni fog, de úgy, hogy az egész emberiség tapsolni fog. A szerbek azt hiszik, hogy mi minden segítség nélkül folytatjuk munkánkat. De keserűen csalódnak. A horvát nép elegendő és súlyos biztatást kapott külső segítség tekintetében, olyat, aminőről a szerbek még nem is álmodnak.

HÍREK

Lapunk köréből. Főszerkesztőnk: Gyallay Domokos egy hónapi szabadságra távozott. Ez idő alatt a lap összeállítását dr. Gelei József segédszerkesztő fogja intézni.

A Népliga képviselői Romániában. Julius és augusztus hó folyamán a Népliganak négy tisztviselője utazta be Romániát s különösen annak nagyobb városait, névszerint: Colban (norvég), Ascarte (spanyol), Hodin (francia) és Miss Harry (angol). Programjukat a román kormány állapította meg s ugyanazt rendelt részükre kísérőket is. A Népliga megnevezett tisztviselői megindultak Erdély magyarlakta vidékein is, de a magyar-kiszebbséggel és annak vezetőivel nem igen kerestek érintkezést, csupán Kolozsvárt hallgatták meg Nagy Károly református, Ferencz József unitárius püspököt és Balázs András kanonok státusi előadó felvilágosításait. Ez alkalommal kijelentették, hogy nem, mint hivatalos megbízottak jöttek Romániába, hanem egyéni elhatározásuk alapján azért, hogy közvetlenül szerezzenek tájékozást az itteni helyzetről. Ez a körülmény mindenesetre csökkenti utazásuk jelentőségét. Mindenesetre azonban az a véleményünk, hogy az itteni helyzet ismeretéhez hozzátartozik a kisebbségek helyzetének ismerete is, ezt pedig a kisebbségek képviselőinek meghallgatása nélkül netezen lehet megállapítani. De éppen ezért sajnós, hogy ezek az urak, ha hivatalosan, ha nem, de rólunk nélkülünk alkottak véleményt.

Felhívás a háboruban elesettek hátramaradtjához. A kolozsvári hadkiegészítő parancsnokság ezúton tudatja az érdekeltekkel, hogy a háboruban elesettek hátramaradtjai (özvegyek, árvák), nyugdíjigényük megállapítása végett legkésőbb 1924 március 31-ig adhatják be kérvényeiket a hadkiegészítő parancsnoksághoz. Azoknak, kiknek már kedvezményes igazolványuk van, szintén ki kell egészíteniök okmányait, mert az eddig kiadott ilyen bizonyítványok nem végleges jellegűek.

A Mezőség magyarságának találkozója. Tóháton előadták f. évi július 28-án táncmulatság keretében gr. Wass Béláné és br. Kemény Pálné védnökösége mellett Bercik Á. Igmándi kispap c. 3 felv. vígjátékát. Szerepeltek: Végh Jánosné, Farkas Lilike, (Bélának a huga) Mezei Albertné, Mezei Ilonka, Mezei Irma, Vencel Etuska, özv. Nagyné, ifj. Végh János, Koréh Bandi, ifj. Nagy Mihály, Nagy Sándor, Bagics Lajos, Vencel János. A darabot özv. Nagy Károlyné rendezte. A közönség el volt ragadtatva a szép sikertől. Ott volt a környék színe-java: Kolozsvár, Vásárhely, Torda intelligenciájából igen sokan. A rendezésben kiválóan közreműködtek: Csontos Elek, ifj. Csontos Miklós, id. Végh János, Péter Gyula, Végh Albert, kik széleskörű összeköttetésekkel igen elősegítették mindenirányban a mulatság sikerét. A büfféhez adakoztak: gr. Wass Béla és Wass Béláné ö. mélt. id. Csontos Jánosné, ifj. Csontos Jánosné, özv. Hosszu Elemérné, Musnay Ferencné, Végh Jánosné, Kolkovics Gyuláné, özv. Szalma Sándorné, Nagy Mihályné, Gyürék Pálné, Péter Gyuláné, Mezei Mihályné, Vencel Istvánné. A vendégek kiszolgálását, mint házigazda Péter Gyula látta el dicséretes buzgalommal, Kolkovics Gyuláné, Vass Domokosné urnők és Kolkovics Gyula szíves segítségével. Hálás köszönettel emeljük ki a grófi család tagjait, valamint a Szász-testvérek, földbirtokos urakat, akik nagy mértékben hozzájárultak a mulatság sikeréhez.

A magyar evangélikusok egyháza mégis önkormányzatot kap. Annak idején részletesen ismertettük volt az erdélyi és bánásági magyar evangélikusok sérelmét, mely akkor érte őket, mikor a régi magyarországi püspökségtől elszakítva, itt új püspökség alatt akartak egyesülni. A kormány rozindulatu följelentésekre hallgatva elgáncsolta az evangélikusoknak már 1921 ben megkezdődött mozgalmát azon a címen, hogy mindössze csak hetvenezer ember sorsáról és szándékáról van szó. A magyar evangélikusok mégis kitartottak elhatározásuk mellett, s nem olvadtak bele az egészen más szervezeten alapuló szász konzistoriális egyházba, mellyel soha semmi történelmi közösségben sem voltak. Kitérő küzdelmüknek, ha nem is eredeti tervük szerint, de mégis megjött az az eredménye, hogy a kormány az önnálló egyház megalakulását régi törvényeik alapján engedélyezte, vezelőül azonban nem püspököt, hanem superintendenst engedélyezett. — Ez is valami, mert ha egyszer megalakíthaták önkormányzatot alapuló egyházukat, akkor nem lesz oly nehéz kiküzdeni a püspökséget sem. Ebből az alkalomból melegen üdvözljük magyar testvéreinket.

Az utolsó szó a csiki székely magánjavak ügyében. Csikszeredában augusztus 12-én szomorúságos ügyben tart közgyűlést a székely magánjavak veze-

lősege. Ezen a közgyűlésen jelentik be hivatalosan a legfőbb Agrárbizottságnak azt az immár végre is hajtott végzését, mely a csiki székelységnek 62.000 holdat kitevő ingatlanaikat, összes ingóságait, intézményeit és takarékpénztárát minden ellenérték nélkül elkobozza, jöllehet a helyi agrárbizottságnak ilyenirányu első határozatát első és másodfokon felfüggesztették. A legfőbb agrárbizottság ezt a szomorú döntést a kormány befolyása alatt azzal az indokkal hozta, hogy a csiki székelyek kérdéses vagyona sem II. József által 1783-ban, sem I. Ferenc József által 1869-ben nem tulajdonjoggal adatott eddigi tulajdonosainak, hanem csak használatra, s így a tulajdonjog az államot illeti meg. A használati jogot most a legfőbb Agrárbizottság egyszerűen megszünteti, mert azon kulturális feladatokat, amelyeket a vagyon használata szolgált, a román állam ugyanis teljesíti. Ezzel szemben azonban a magánjavak igazgatójának, dr. Gaal Endrének újonnan beszerzett eredeti okiratok vannak a kezében, amelyek a tulajdonjogot igazolják. A Ferenc József által 1869-ben kiállított okiratban ugyanis szóról-szóra az foglaltatik, hogy a vagyon a székelyeknek visszaadatik „örökre, felosztatlanul, teljes tulajdonjoggal.” Ennél fogva a tulajdonosok minden valószínűség szerint a sérelmes határozatot bíróságon is meg fogják támadni. Mint ahogy pedig a tökéletesen hasonló természetű naszói és karánsebesi, de román kézben levő vagyonok, tulajdonosainak visszahagyattak, s ezáltal a csiki székelyek egyenlőtlen elbánásban részesültek, a tulajdonosok a Népszövetségnek is panasszal fognak élni. Ugy hallatszik, hogy maga a kormány is szeretné az elhamarkodott lépést valahogyan jóvá tenni. A kormánynak ez annál könnyebben módjában fog állani, mivel a csiki székelyek a nemzetközi szerződésben biztosított panaszolási joguktól elállani nem fognak, s így a kérdés mindenképpen a kormány új elbírálása alá fog kerülni akkor, amikor a panasz a népszövetség itikársága neki észrevételezésre kiadja.

* Biztosítás. *Aki biztosítását a Magyar-Francia jogutódjándi: a Franco-Romanándi kiadóhivatalunk útján jelenti be: tizszázalékos díjkezdményben részesül. Kiadóhivatalunk a biztosítónak a kötött ügyletben szükség esetén ingyenes jogvédelmet nyújt. Szíveskedjék biztosítási űrlapot kérni.*

Közgazdasági Bank r. - t.

Dicsőszentmárton.

Alaptőke és Tartalékok: Leu: 1,350.000

Telefon: Igazgatóság 36, Pénztár 38

Sürgöny cím: Coloniale

Affiliált Intézetek: Balázsfalva, Balavásár, Erzsébetváros, Hosszuaszó, Radnót, Segesvár

Iparvállalatok: Küküllővízlgyi építő Agyagipar, Erzsébetkönyvnyomda, Serléshizláló és Husipar.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI ÉLETT

Hogyan biztosítsunk?

Minden épületbiztosítással együtt kellene járni a *háziingóságok biztosításának* is. Eltekintve ugyanis a szobátüzektől, épület károk alkalmával kizárt dolognak tekinthetjük, hogy ha másként nem, de legalább a mentés alkalmával kár ne essék a háziingóságokban. Mivel pedig a biztosító a biztosított tárgyakban a mentés, illetőleg az oltás közben előforduló kárt is megtéríti, a mai nagy anyagárakra és munkabérekre való tekintettel csaknem bizonyosnak vehető, hogy tűz alkalmával a biztosított ingóságokban még a legkedvezőbb esetben előfordulható kár is nagyobb lesz annál a díjnál, amelyet az ilyen biztosítások után fizetni kell.

Ingóság biztosításoknál általában a következőket jegyezzük meg:

A biztosítás alkalmával pontosan megjelölendő, hogy *mit* és *hol* biztosítunk. Ha a biztosítás tartama alatt akár a biztosított tárgyakban, akár azok elhelyezésében változás állana be ez a biztosítónak azonnal bejelentendő, mert tűz esetén csakis a kötvényben felsorolt tárgyakban és megjelölt helyen esett kárt térítik meg. *Ha a biztosított tárgyakban nem a kötvényben megjelölt helyen, hanem másutt esett kár, ezt a biztosító nem téríti meg.*

Biztosíthatók: butorok, ruha- és fehéreneműek, háztartási és konyhai felszerelések, élelmiszerek, fűtő és világító anyagok, szóval minden, ami a mindennapi életben szükséges és pénzben kifejezhető értékkel bír.

Nem biztosíthatók: Pénz, okmány- és levélbélyegyek, váltóürlapok, értékpapírok, okmányok, irományok, számviteli könyvek, lőpor és egyéb robbanó szerek, valamint a kizárt épületekben található ingóságok, díjazását mult, értéküket vesztett tárgyak.

Csődtömegekhez tartozó tárgyak biztosítását hiteles csődleltár alapján oly feltétel alatt, hogy a biztosításra kerülő csődtömeg értékének $\frac{1}{4}$ része biztosítatlanul maradjon, el szokták vállalni.

Az olyan tárgyak biztosítását, amelyek *műbecs* vagy *kedvtelési értékkel* bírnak, mint amilyenek az arany, ezüst tárgyak, drágakövek, valódi gyöngyök, valódi csipkék, kasmir szövetek, festmények és szobrászati művek, csak értéküknek egyenkint való felsorolása mellett fogadják el.

A háziingóságok ugyanazon díjazás alá esnek, mint az az épület, amelyben el vannak helyezve. Ha azonban az a helyiség, amelyben a biztosított tárgyak

vannak bollozott, úgy a díjból *bollozati engedmény* címén $33\frac{1}{3}$ %-ot elengednek.

Padlásan csakis a szárítás végett felaggatott fehér- és ágynemű van a szárítás ideje alatt biztosítva. Ha a padlásan állandóan más tárgyakat is tartunk, ezt felsorolva külön be kell jelenteni és ha ezeknek a biztosítását a biztosító elfogadja, ezért a külön kockázatért a rendes díjak 50 %-át számítja fel *pótdíj*ul.

A háziingóság biztosításoknak egyik ferde kénövése a *bugatelle kár*.

Bugatelle károk pl. a következők: A biztosító nedves ruháját a nyitott ajtaju kályha elé teszi száradni. A kályhából kipattanó szikra azután lyukat éget a ruhán.

Vasalás közben parázs esik a fehéreneműre és mire azt onnan leverik, kiégeti ezt.

A rossz szokású vendég égő cigarettáját az asztalra teszi. A beszéd hevében megfedkezék róla. A jófajta Nil-hüvely tovább ég és a vendégnek csak akkor jut megint eszébe a rossz helyre tett cigaretta, amikor erre a perzsszag figyelmezteti.

Ezeknél a károknál a biztosító és a biztosítottak egy része örökös harcban állanak egymással.

A biztosított azt mondja, tűzkár ellen biztosítottam, a tűz kárt tett a biztosított tárgyban, a díjat a kockázatért megfizettem, követelem a kártérítést.

A biztosító pedig tagadja, hogy ez tűzkár lenne. Tűzkár az — mondja a német biztosító — amit véletlen szerencsétlenség idéz elő és olyan erős tüztől származik, amit nem lehet könnyen eloltani. Amit mi magyarok úgy fejezhetünk ki, hogy tűzkár mind az, amit *tűzvész* idéz elő. Ha tehát a kályhából kipattanó szikra a ruhát lángba borítja, az már tűzkár, mert ez a tűzvést már magában rejti.

Kinek van igaza? Ezt így nem lehet eldönteni.

Próbáljuk meg a vitát így tisztázni; Megfizette-e tényleg a biztosított a kockázat díját a bugatelle károk után is?

A biztosítás a nagy számok törvényén alapszik. A statisztika kimutatja, hogy évenként hasonló koru emberből hány hal meg, egyformán épített házból hány lesz a tűz martaléka. Nagy számokat és nagy területeket véve alapul a szám évről-évre majdnem ugyanakkora és kis ingadozást mutat.

Ezen statisztikai adatokat alapul véve a biztosító a matematikai valószínűséggel kiszámítja a kockázat díját.

A statisztika azonban a bugatelle károkat okozó tüzesetekről nem tud, mert ezeket senki sem jelenti be sehova sem, minélfogva a biztosító ezeket a kockázati díj kiszámításánál figyelembe sem vehette.

A biztosító tehát nem fizeti meg ezért a kockázatért a díjat és így bugatelle károk után kártérítésre tényleg nincs igénye.

Ez az igazság.

L.

HETI PIAC.

Tájékoztató árak.

[A Magyar Nép külön tudósítójától.]

Mármarosziiget:

Gabona. Buza mm-ként 500, Rózsa 450, Kukorica 465, Zab 460, Árpa 400, Fehér kenyér kilója 8, Barna kenyér 7 leu.

(Kolozsvár. Nagy vékára buza 120—125, árpa 90—95, zab 70—72, rózsa 100—105, kukorica 110—115, paszuly 180—200 leu.)

Sertés. Tartani való 3—6 hónapos drb-ként 800—1500, Tartani való 6—12 hónapos drb-ként 1500—2500, Hizott süldő élősuly 30, Hizott öreg 34, Olvasztani való szalonna 56, Zsir 66, Sózott szalonna 56 leu kilónként.

Szarvasmarhák. Järm. ökör páronként 14—18000, Jó fejős tehén drb-ként 4—8000, Vágni való tehén élősuly kilónként 12, Szopós borju 500—800 leu.

Lovak. Kiszagdzának való igásló páronként 10—15000 leu.

Tejtermék. Tej literenként 5—6, Teavaj kilónként 80, Tehénturó kilónként 40, Juhsajt 35—50 leu.

(Kolozsvár. tehéntej 6, bivalytej 8, vaj kilóra 60, juhsajt 30, orda 18, turó 30—36, rózsa pityóka 4, kifli pityóka 5, zöldpaszuly 6—10, besztercei szilva 8—15, málna, szeder, ófonya literre 10, kilóra 20 leu, barack 15—20 leu.)

Baromfi. Sovány liba drb-ként 70—90, Kövér liba 200—300, Tyúk 60—100, Csirke páronként 60—100 leu.

Nyersbőr. Ökörbőr kilónként 46—48, Tehénbőr 40—42, Lóbor drb-ként 300—350, Borjubőr 250—300, Báránybőr fehér 60—80, Báránybőr fekete 80—120, Kecsebőr 80—120, Gidabőr 50—60 leu. — A nyersbőrben nincs kínálat, holott a kereslet igen nagy volna.

Kész bőr áru. Falusi kiszagdzának való csizma I. o. munka és bőr 500, II. oszt. munka és bőr 400. Falusi kiszagda feleségének való csizma I. o. munka és bőr 400, II. oszt. munka és bőr 300 leu, Bakkancs páronként 300 leu.

„Glausch“-féle „Haematicum“ aromatikus vas- és mangan elixír

a legnevesebb orvosok által
ajánlva vérszegénység, sá-
padtság, étvágytalanság és
gyenge testi állapotoknál.

Ize igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! — Napjában
étkezéskor vagy azután 1—2 evőkanállal. Gyermekeknek kevesebb.

Kapható mindenütt!

Vezérképviselet Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvár.

Nyári veszedelmek.

A vízbefulás.

Évente sok ember pusztul el vízbefulás következtében. Tévedés volna azonban azt hinni, hogy a vízbefüléshez okvetlenül folyó, vagy folyam szükséges. Igen sokszor előfordult már, hogy gyermekek pusztán játékból belefultak pár ujjnyi vizet tartalmazó cseberbe, amidőn a játszótársak fejfel belebuktatták. Önmagukkal tehetetlen, részeg emberek belefultak szintén csak pár ujjnyi vizet tartalmazó sekély pocsolóba; nyavalyatöréses, vagy szivbajos emberek kicsiny patakokba, erekbe fultak már bele.

A vízbefúlések legnagyobb számban nagy melegben, nyáron fordulnak elő, amikor is a szabadban való fürdés, uszás sok áldozatot szed. A vízbefúlések jórészt a vizet foglalkozásukból kifolyólag megszokotti egyének képezik, így hajósok, molnárok, halászok stb., akik nem egyszer merészségüknek, vigyázatlanságuknak esnek áldozatul. Sokan pusztulnak el a merész uszók közül is, akik például fogadtsból vállalkoznak valamely sebes és mély folyam átvizelésére, amidőn is megtörténik, hogy erejük elhagyja, izmaikban görcs lép fel s belefúladnak. Így pusztult el a híres Webb kapitány, aki a Niagarát egy esetben sikeresen átvizelte, egy másik alkalommal azonban halálát lelta a habokban. Hallottunk oly esetekről is, hogy kitűnő uszók, kik magas hidról ugrottak be a vízbe, hirtelen elmerültek és meghalva dobta a víz partra őket. Ily esetekben hirtelen támadt szívhűdés oka a halálnak. Hirtelen halál előfordul versenyuszás alkalmával is; az illető egy darabig jól uszik, talán közel is van a célhoz, midőn egyszerre csak víz alá bukik s eltűnik. Néha pusztán a hideg vízbe való beugrás is elegendő, hogy hirtelen álljon be a halál. Így előfordult egy baptista kereszteleő alkalmával, hogy a vízbe buktatott felnőtt leány azonnal meghalt. Sokan pusztulnak el továbbá a gyermekek közül is, kik felnőtt felügyelete nélkül fürödnek folyókban, vagy álló vizekben. Általában lehet mondani, hogy a vízbefúlések legnagyobb százaléka a vakmerőség, vigyázatlanság és könnyelműség rovására irandó fel. Ezért pl. nem szabad szivbajos és nyavalyatörésesnek usznia, ezért nem szabad kis gyermekeket magukra engedni fürdeni, avagy bravurokodásból szembeszállni a hatalmas erővel és meggondolatlan, könnyelmű dolgokat cselekedni (pl. magas hidról beugrani, vagy vállalkozni olyanra, mit emberi erőnk nem mindig bírhat meg). Mindig számolnunk kell azzal, hogy erőnk cserben hagyhat, másfelől pedig, hogy előre nem számított okból hirtelen elpusztulhatunk. Így tudni kell, hogy a telt gyomor, szivgyengeség stb. hajlamosít vízben a gutaütésre.

Vízbefúlések előfordulnak öngyilkossági szándékból is. A nők nagyobb százalékban szerepelnek is.

Az öngyilkosok rendszeresen magas hidról, pariról vagy hajó orráról ugranak be, sokan oly módon, hogy lábakra köveket kötnek, vagy kezeiket kötözik össze. Némelyek más módon akarják biztosítani halálukat. Így megtörtént már, hogy az öngyilkos a víz fölé hajolva, vagy a magas partról való beugrás pillanatában szurta, lökte meg magát. Akik a vízbeülést választják halálukra, azoknál igen nagy sérülések keletkezhetnek (pl. ha magas, sziklás partról történik a beugrás stb.) úgy, hogyha sikerül is kimenteni, a kapott sérülésekbe és belső roncsolásokba pusztulhatnak bele. Máskor pedig tüdőgyulladás lép föl s az pusztítja el az illetőt (különösen téli vízbeugrások alkalmával fordul ez elő.)

A vízbeülés az öngyilkosság egyik módja. Nem egyszer hallhattuk vagy olvashattuk, hogy lelketlen anyák ártatlan csecsemőjüket dobták és fulasztották a vízbe. A felnőttek közül különösen a részeg, avagy beleges, öreg embereken hajtható végre a gyilkosság ezen módja.

A vízbeülés végbemenetele és időtartama.

A vízbeesett vagy dobott ember lélegzete abban a pillanatban, midőn elmerül, hirtelen megáll. Ez természetesen csak pár másodpercig tart, utána mindjárt mély erőltetett belégzés következik, amely alkalommal sok víz és ezzel együtt a vízben levő anyagok is bejutnak a légző utakba. Az így beszívott víznek és idegen anyagoknak egyrésze védekező köhögés folytán kiköődik ugyan, de az ismét bekövelező erőltetett belégzés újból vizet juttat be a légző csatornába s így a tüdőbe is, melynek eredménye az lesz, hogy a tüdő mindjobban megtelik vízzel. A védekező köhögés megszűnik, tehát a bejutott víz mind a légzőutakban marad, majd *elvész az öntudat és görcsök lépnek föl*; hosszú időközökben még történik egy-egy hápogó belégzés és utána bekövelezik a halál: a vízbeülés.

A haldoklás időtartama átlag 5 perc vízbeülésnél. Ha az emberi test és a víz hőmérséke majdnem egyenlő, továbbá, ha időközben a vízbeesett felszínre kerül, amikor is van alkalma levegőt beszívni, vagy ha pl. az elmerülés pillanatában elájul, vagy ha elbódíva dobódik be a vízbe, akkor 5 percnél tovább tarthat a haldoklás ideje. Ezzel szemben kevesebb ideig tart, ha a test és víz hőmérséke között nagy különbség van (pl. ha télen korcsolyázás alkalmával jégbeszakadás folytán bukik valaki vízbe); így esetekben *azonnali* halál is előfordul a szív működésnek, vagy a lélegzésnek, esetleg mindkettő működésének rögtön megszűnése folytán. Megrövidül végül a haldoklás ideje, ha uszás folytán *kimerült* az illető.

Általában mondhatni, hogy az uszni nem tudóknál a vízbeülés nem oly kínos, mint a jó uszónál. Mert míg az uszni nem tudó csakhamar elmerül és meghal, addig az uszó *rettenetes lelki szenvedéseken* megy át, midőn erejét hanyatlani érzi; amikor messze

van még a céltól s az erő lankad, *feltámad a haldoklételem*, mely minden erejének összeszedésére serkentil s midőn minden hiábavalónak bizonyul, isszonyatos lelki szenvedés követi, mely mindaddig tart, míg az erő teljesen elfogy, míg az izmok teljesen kimerülnek s a nagy szenvedésen átment uszó víz alá merül. Ekkor a sors is könyörületesebb, mert a teljesen kimerült és elkilérg rövid idő alatt sokat szenvedett uszó mintegy utalmazásul gyorsan elpusztul.

A vízbeesettek és vízbeültak megmentéséről és az első segélynyújtásról jövő számunkban szólnunk.

dr. Gergely Endre.

A kereskedők és iparosok nagy napjai Kolozsvárat

Kolozsváran a múlt hét szombatján és vasárnapján mozgalmas iparos és kereskedői élet volt.

Szombat délelőtt az ipartestületek országos szövetsége tartotta második kolozsvári nagygyűlését. Lapunk most egy esztendeje a legmegalapozottabb pártolója volt az iparosok eme új országos szervezetének. Annak idején a nagygyűlés összes határozatait, sőt a megtartott beszédekét is lapunknak erre a célra bővített számaiban közreadtuk. Azóta az Ipari Testületek Országos Szövetségében nem sok történt. Küzdöltek a kezdet nehézségeivel. Nem volt hivatalnokai kar, mert se fizetni nem tudták, se hivatalos helyiségeket számukra szerezni nem sikerült. Most újra éledt ez a szervezet is. Újra éledt, mert egy év leforgása alatt az a szükség, mely a szövetséget egykoron létrehozta, még nyomasztóbbá vált. Most megválasztották hivatalnokai karát és így a legjobb reményekkel indul a nehezen kezdődött életnek.

Szombat délután Erdély kereskedői tartották meg tiltakozó nagygyűlésüket az új törvények és rendeletek folytán a kereskedői világot és vele az ország közgazdaságát ért sérelmek ellen. A kereskedők panaszait kifejezésére a külsőségekben is gondoltak. Így üzleteiket szombat délután tiltakozásuk jeléül csukva akarták tartani, üzleteiket az országból sokfelől összesereglett vendégek tisztelésére föl akarták lobogózni, tervbe volt véve egy nagy tüntető fölvonulás is és utána a nagygyűlésnek a szabadban való megtartása. A hatóság azonban a kereskedőknek ezen ünnepélyes szándékait azzal keresztelte, hogy ezeket a megnyilvánulásokat a törvény ellen irányulónak minősítette és így betiltott minden jelképes megnyilatkozását, csupán a gyűlést engedélyezte a redut zárt helyiségekben.

A kereskedők szónokai tiltakoztak elsősorban is

a nagy adók ellen és az adókievítő bizottságok igazságtalan, a tényleges vagyoni állapotot fitymáló adó-megállapításai ellen. Tiltakoztak az ellen, hogy a közgazdasági közegek a kereskedői társadalmat a községi adópótlékok végtelen sorozatával akarják tönkre tenni. Az uzsora-törvényről megállapították azt, hogy az a kereskedői társadalmat megszegyeníti és lealacsonyítja szigorú büntető intézkedéseivel és viszont gazdaságilag csapást mér az egész országra. Követelték a törvény fölfüggesztését és annak megengedését, hogy a kereskedő az áru értékét a valuta mindennapi állása szerint szabja meg és hasznát ne a beszerzési árhoz, hanem az árunak az eladás napján fennálló világkereskedelmi értékéhez csapja hozzá. Tiltakoztak az ellen a vád ellen, mintha a drágaságot a kereskedők okozták, ugyanakkor rámutattak arra, hogy az erdőn növény és a földből előtörő petroleum az aranyértékével lett egyenlő. Rámutattak arra, hogy a legnagyobb árdragító az állam a márcól-holnapra kétszeresre, sőt háromszorosra emelt adóival. Követelték az uzsora mibenlétének pontos meghatározását, hogy így a végrehajtó hatóságok önkényes magyarázatainak végeszakadjon és végül egyhangulag követelték a teljesen szabad kereskedelem visszaállítását, mely a legjobb eszköz az uzsora letörésére.

Vasárnap délelőtti az Iparkamarák megjelent képviselőinek előkészítő közgyűlése, délután pedig a nagygyűlés volt. Ennek az egész ország közgazdaságát érintő eseményeszerű tárgysorozata volt. Hatalmas erővel, sok keserves kifakadással, de egyhangulag foglalt állást a nagygyűlés a spekulációs törvénnyel szemben. A szónokok egyhangulag kiemelték azt, hogy ez a törvény mélyen megséríti és ráadásul jogtalan zaklatásoknak teszi ki a kereskedői világot. Kifejtették azt, hogy a kormány nagyon téved, mikor azt hiszi, hogy ezzel a törvénnyel a drágaságot megszünteti. A drágaság ellen küzdhet a kormány az adók leszállításával a monopoliumpok árának mérséklésével és a luxus korlátozásával. Végül pedig a relative csak a tisztviselők számára fennálló drágaságon segít olyképen, ha a tisztviselőknek megélhetésüket biztosító fizetést ad.

A nagygyűlés erre vonatkozólag a következő határozat föltérjesztését fogadta el egyhangulag:

1. Felterjesztésben követeli az árdragítási visszavételről és az üzletkedés meggátolásáról szóló törvény hatályon kívül helyezését.

2. Követeli a tiltakozó nagy nagygyűlés a szabadkereskedelem intézményesen biztosított visszaállítását, az összes kül- és belkereskedelmi korlátozások, különösen pedig a kiviteli és behozatali permisszisz rendszer haladéktalan megszüntetését.

3. Követeli, hogy a kereskedelmi könyvek és levelezések régi jogalkba visszaállítassanak, és bizonyító erejük mindaddig respektállassék az összes hatóságok által, amíg a könyvek szabályszerűsége és a bejegy-

zések valódisága ellen perrendszerűen igazolható agályok nem támasztanak.

4. Követeli az új sérelmes törvényben is szentesített és a kereskedői önértéket, valamint az üzleti titoktartás elvét lábbal tipró ellenőrzési rendszer azonnali megszüntetését; annak kimondása mellett, hogy az ellenőrzés foganatosítása, a könyvek és levelezések megtekintése és felülvizsgálása csakis e célból esetről-esetre kirendelt bírói személyek által történhessék.

5. Tiltakozik a nagygyűlés az ellen, hogy az árdragítási ügyekben hatósági személyek által felvett jegyzőkönyv föltétlenül bizonyító erejűnek tartassék, minthogy jogi lehetetlenség, hogy bár hatósági személyek által, de mégis egyoldalul felvett jegyzőkönyvek megdönthetetlen bizonyítékul szolgálhassanak és azok ellen csak a valódiság szempontjából lehessen kifogást emelni.

Amennyiben azonban a kormány semmi körülmények között nem volna hajlandó átmenetileg a szabad kereskedelmet régi jogaiba visszaállítani, mint minimumot követeli a nagy gyűlés a jelenlegi árdragítási törvény haladéktalan hatályon kívül helyezése mellett oly új törvény meghozását, amely a kereskedelmet minden, tehát az ármezsgállapítás szempontjából is, teljesen szabaddá teszi és a maximálási rendszerrel csupán a törvényben felsorolandó elsőrendű élelmi cikkekre szorítja. Ezen cikke árának megállapítása körül is meghallgatást követel a maga részére a kereskedelem és ipar törvényes képviselőite.

Kimondandó ezen esetleges új törvényben, hogy a hivatalból foganatosítandó ellenőrzésnek helye nincsen és árdragítási ügyekben csupán a sértett magánfelek feljelentésére indítható eljárás.

A kivételes bíróság megszüntetendő és az árdragítási feljelentések ügyében való ítélkezés a rendes bíróságok hatáskörébe utalandó.

A nagygyűlés többi határozatával jövő számunkban foglalkozunk.

Valuta-jegyzések.

— Kolozsvár, 1923. aug. 8. —

1 dollár	= 209.—	leu
1 font sterling	= 920.—	"
1 svájci frank	= 38.—	"
1 francia frank	= 12.20	"
1 lira	= 8.70	"
1 cseh korona	= 6.06	"
1 dinár	= 2.20	"
100 német márka	= —.35	"
100 magyar korona	= —.90	"

Olvassa a „Pásztortűz“-et.

MULATTATÓ

Földi dolgok állhatatlansága.

— Japán vers. —

Mióta ég és föld teremtetett,
Azon panaszkodnak az emberek,
Hogy nincsen semmi, ami megmarad,
Mulandó minden az egek alatt.

Ha szétekintek az égi-mezőn,
Szomorún látom, szinte könnyezőn
Nyájas képét az ifjú teli-holdnak...
Ma még ragyog s már fényét veszti holnap.

Ha a tavasz jön: lomboznák a fák,
Virág-illattal telik a világ;
De hűvös őszi leh lehelli meg
S leperdülnek a sápadt levelek.

Az ember hamar vén lesz és deres;
Orcáján rózsát hasztalan keressz.
Az ajkán sincs már ifjonti mosoly
S a fonnyadó száj zárt lesz és komoly.

Amerre nézek, csak halált szemlélek...
Ah, semmivel se több a földi élet,
Mint a szelek, kik látatlan loholnak
S mint nap-sütésre hullott hó, ha olvad.

Fordította: Szombati-Szabó István.

A csodálatos bunkó.

— Japán mese. —

Volt egyszer két fivér. Az idősebb becsületes és szelíd volt, de szegény, ellenben a fiatalabb becsületlen és önző volt és sikerült neki nagy vagyont felhalmozni. Az idősebb neve Kané volt, a fiatalabbé Cho.

Egyszer Kané elment a Cho házába és kért kölcsön rizst és selyemhernyó tojást. Cho nak volt sok rizse és kitűnő selyemhernyótojása, de olyan főszevén volt, hogy nem akart kölcsön adni. Azonban megtagadni bátyja kérését, adott neki tehát egy pár rossz rizskását és egypár holt tojást, melyekről azt mondta, hogy sohasem fognak kikelni.

Kané nem tételezte volna fel öccséről, hogy így akarja kijátszani, sok eperfa levelet tett hát a tojások közé, hogy a selyemhernyóknak legyen mit enniük, ha kibujnak. Ki is bujtak és csodálatosan fejlődtek, sokkal szebben, mint a főszevén testvéréé, aki haragudo volt és nem tudott mit mondani. El is ment egy szép napon Kané házába és mivel a bátyját nem találta ott, fogott egy kést megölte mind a selyemhernyókat, hogy ketté vágta mind; aztán hazament, anélkül, hogy valaki látna.

Mikor Kané hazajött, kétségbe volt esve, hogy nem találta a hernyóit, de nem is gyanította, hogy ki

követte el ezt a gonosz tettet. Megpróbálta hernyóit tovább etetni eperfa levelekkel s íme: a selyemhernyók ismét életre keltek és megduplázták a számot, mert minden felből egy élő selyemhernyó lett. Nőttek és fejlődtek és kétszer annyi selymet szőttek, mint amennyit Kané várt. Most már kezdett gyarapodni. Az irigy Cho mikor ezt látta, ketté vágta a saját selyemhernyóit, hátha azok is megduplázódnának, de sajna! nem tudta őket többé életre kelteni és sok pénzt vesztett és irigyebb lett, mint valaha.

Kané elvette a rizsszemeket is, amiket a fivéré-
től kölcsön kért és azok felpattantak és nőttek és virágoztak, sokkal szebben, mint az öccséé. A rizs szépen megérett és Kané épen le akarta aratni, mikor ezer meg ezer fecske jött és kezdte enni a rizst. Kané nagyon meg volt lepve és kiabált és lármázott, mintha parancsszóval elhajháná őket. Az igaz, hogy felrepültek, de rögtön visszatértek — ő folyton kergette őket, ők meg folyton visszatértek. Végre sikerült őket egy távoleső rétre kergetni, ahol elvesztette őket szem elől. De olyan fáradt volt és olyan melege lett, hogy leült pihenni. Lassankint lecsukódtak szemei, a feje leesett egy mohos padra és mélyen elaludt.

Azt álmodta, hogy víg gyerekek jöttek a rétre, kiáltozva és nevetve. Közben leültek a földre és egyik közülök, amelyik a legidősebbnek látszott, egy tizenégy év körüli fiú, a padhoz közeledett, amelyen ő aludt és feje mellől-felemelt egy nagy követ és kihúzta alóla egy kis fabunkót. Kané álmában látta, amint ez a nagy fiú bunkóval a kezében, a kör közepébe áll és megkérdezte külön-külön mindegyik gyermektől: — Mit kérsz a bunkótól? Az első gyermek azt felelte: „papírsárkányt“. A nagy fiú megrázta a bunkót, melyen rögtön megjelent egy szép nagy sárkány, farokkal és zsinórral. A második „céliáblát“ és egy csomó „toll-lapdát“ kért. Aztán egy kis leány félénken kért „babát“. Megrázták a bunkót és ott állt a gyönyörűen öltözött baba.

— Én az összes meséskönyveket szeretném, melyeket az egész világon irtak! — mondja egy szép szemű leány és alig mondta ki, máris csomóban feküdt a sok-sok könyv. Így végre teljesült mindnyájuk kívánsága. Még sokáig álltak a réten a sok szép játékkal, amit a bunkótól kaptak, aztán fáradtak lettek és haza készültek. A nagy fiú szépen elrejtette elébb a bunkót a kő alá, ahonnan vette és aztán mind hazamentek.

Mikor Kané felébredt, eszébe jutott az álma. Mialatt fel akart kelni, megfordult és ott, közel a fejéhez állt a nagy kő, melyet álmában látott. „Milyen különös!“ — gondolta magában. Nem is tudta jóformán, mit akar, felemelte a nagy követ és ott feküdt a bunkó. Hazavitte magának és a gyermekek példáját követve, melyet álmában látott, megrázta a bunkót és egyidejűleg kiabált: „Aranyat!“ vagy „Rizst“, „Selymet“. Bármit is kért, rögtön ott termett előtte, úgyannyira hogy mindene meg volt, ami kellett és mindenből annyi, amennyit akart.

Kané most gazdag és boldog ember lett. Öccse természetesen irigy volt reá és elhatározta, hogy ő is keres egy csoda-bunkót, mely ugyanazt fogja megtenni neki is. Eljött tehát Kané-hez és kért kölcsön rizsszemeket, melyeket elvett, gondozott és alig várta, hogy megnőjjenek és megérjenek. Jól meg is nőttek és megértek és most Cho minden nap leste a fecskéket. És egy napon természetesen megérkeztek a fecskék és kezdtek enni a rizst. Cho ennek nagyon örült és ker-

gette őket egész addig a távoleső rétig, ameddig Kané. Itt lefeküdt és szeretett volna aludni, mint bátyja tette, de minél jobban igyekezett aludni, annál éberebb lett.

Erre eljött a gyermeksereg, táncolva és ugrálva, Cho behunyta a szemét és úgy tett, mintha aludnék. Körbe üttek, mint az előbb és a nagy fiú odament a Cho fejéhez és felemelte a követ. Letette a kezét, hogy kivegye a bunkót, de a bunkó nem volt ott. Egyik a gyermekek közül azt mondta: — Talán ez a lusta földműves vitte el a bunkókat! Mire a nagy fiú megfogta a Cho orrát, mely jó hosszú volt és jól megcsípte és meghúzta az orrát és az orr mindég hosszabb és hosszabb lett, előbb az álláig lógott le, aztán a mellére, le a térdéig, végre egész a lábáig. Hiába mondta Cho, hogy ő ártatlan: a gyerekek csípték, lökdösték kényük-kedvük szerint, aztán körülugrálták, kiabáltak, nevettek, csúfot üztek belőle és végre elmentek.

Cho magára maradt szomorúan és dühösen. Két kezével fájdalmasan fogta az orrát és lassacskán elindult a bátyjához. Itt elbeszélte, hogy mi történt vele attól a naptól fogva, mikor olyan rossz rizst és selyemhernyót adott neki. Alázatosan bocsánatot kért a bátyjától és egyuttal kérte, hogy tegyen valamit a szerencsétlen orrával, hogy visszakapja az alakját. A jószívű Kané megsajnálta őt és így szólt: — Te... „Te becsutelen és aljas voltál és irigy, meg önző és ezért ért téged ez a büntetés. Ha megígéred, hogy a jövőben jobban fogod magad viselni, akkor megpróbálom, hogy mit tehetek érted”. — Erre felvette a bunkót és megdörzsölte vele gyengéden a Cho orrát és az orr lassanként kisebb és kisebb lett, míg végre visszakapta a régi alakját.

De a későbbi időkben, ha Cho önző és becsutelen akart lenni, az orra mindig fájni és égni kezdett és ő azt képzelte, hogy növekedik is. Ugy félt attól, hogy ez a félelem mindég visszatérítette a helyes utra.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. J. Mátéfalva. Biztosítási ügyét elintéztük. — **B. I. Nagybaczon.** A kisajátításra nézve új és helyes információ így szól: kisajátítás alól *mentesítettek* az eredetileg a lecsatolt területeken lakó, itten illetőséggel vagy honossággal bíró egyének birtokai, amennyiben az ilyen egyének utólag a magyar állampolgárságot optáltak. Új, kis Magyarországnak eredetileg honos polgárai itt lévő *birtoka azonban kisajátítás alá esik.* — **B. L. Pér.** A küldött 450 Leut köszönettel elkönyveltük, augusztus 1-től 25 példányban küldjük lapunkat b. címére. — **S. D. Bihfalva.** A lap az Ön címére megy. — **K. A. Várkudu.** A most küldött 35 Leuval előfizetése folyó évi dec. 31-ig rendben. — **B. L. Vajdahunyad.** A küldött 32 Leut köszönettel kívánságához képest elkönyveltük, előfizetése 1923 okt. 1-ig rendben. O. J. címét kijavítottuk, a kért számokat elküldöttük, előfizetés a most küldött 18 Leuval folyó évi dec. 31-ig rendben. — **M. B. Csikszentgyörgy.** A folyó év végéig még 44 Leu megküldését kérjük. — **B. P. Istensegits Bukovina.** A küldött 22 Leut köszönettel elkönyveltük, a folyó évre még 13 Leu megküldését kérjük; lapot jul. 1-től visszamenőleg címére elküldöttük. — **M. J. Hidalmás.** Előfizetés a folyó évre rendben. —

P. D. Kőrspatak. A most küldött 35 Leut köszönettel elkönyveltük. — **N. P. Fintaháza.** A folyó évre még 13 Leu megküldését kérjük. — **B. S. Szombatság.** A 10 példány előfizetése mult év dec. 31-ig rendben. A folyó évi előfizetések megküldését kérjük. — **H. I. Körösbánya.** Folyó télésre még 13 Leu megküldését kérjük. — **Az alábbiak előfizetése lejárt, illetve lejárt:** **G. F. K. J. T. S. V. S. egyházi. F. M. és Fogyasztási Szövetkezet Magyarbükös.** 1922. dec. 15. — **B. Z. B. M. Z. Gy. Br. K. S. és Sz. I. Magyarbükös.** 1922 jun. 15. — **P. J. Magyarbükös.** 1923 apr. 1. — **P. J. Rellé M.-bükös.** 1923 jan. 1. — **S. A. Magyarbükös** 1922 márc. 15. — **N. S. ifj. Gy. L. S. I. Sz. T. B. F. G. J. Á. S. Erzsébetváros.** 1922 dec. 15. — **Sz. I. Erzsébetváros.** 1922 jun. 15. — **M. M. S. F. H. E. Erzsébetváros.** 1923 jan. 1. — **Gy. R. S. Kolozsvár.** 1923 jan. 1.

Apró hirdetések.

Kerestetik egy fiatal nős erdőkerülő nagyobb erdő birtokhoz. — Ajánlatok **Benedek Pál** református lelkész címére küldendő **Benic—Borosbenedek**, posta Tejus—Tövis. (Alsófehér megye.) Román nyelv szülőséges.

Fogfájás ellen rendelje meg a „*Mont réal*“ nevű gyógyszert, amelyet 1869 orvos már elismert Amerikában és amelyet Európában is nagyon sokan használnak. Ha fájni kezd a foga, egy cseppet egy kis vattával kenjen rá, azonnal eláll a fájdalom. Megrendelésnél mindenki nyomtatott utasítást fog kapni. 100 gramm ajánlott csomagban frankó küldök annak, aki levélben 15 Leut beküld és pontos címét megírta. **Takács Ferenc**, Ica Osijek T. Reiznerova ul 67. Jugoszlavia.

Gazdasági gépek és eszközök.

Vetőmagok

Műszaki Cikkek kaphatók!

Hann és Társa Gép és Műszaki Kereskedelmi r. t.-nál
Cluj-Kolozsvár Str. Reg Mária
(volt Deák Ferencz-utca) 11.

Telefon 2—36. Sürgöny cím: Hanncomp.

Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi Részv. Társaság

Bor, szesz és sörnagykereskedés,
szabadraktár, rum és likörgyár,

KOLOZSVÁR.

Fiók: MAROSVÁSÁRHELY.

Lerakat minden nagyobb helyiségben.

Telefon: 332, 72, 1014. — Sürgöny cím: Bogsz